ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ – 200-річчя НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА 100-річчя АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ – БУДУЙМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200 з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 197. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ЖОВТНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 21, 1975 No. 197. VOL. LXXXII.

СССР ПОРУШУЄ ЛЮДСЬКІ І НАЦІОНАЛЬНІ ПРАВА — СТВЕРДЖУЄ МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕСЛУХАННЯ САХАРОВА В КОПЕНГАГЕНІ

Копенгаген, Данія. — „Ню Йорк Таймс" з понеділка, 20 жовтня, інформує, що неофіційний міжнародний трибунал, — Міжнародне Переслухання Сахарова, прийшло тут до висновку, що „існують серйозні сумніви чи Совєтський Союз додержується принципів, поміщених в міжнародних пактах щодо громадських і політичних прав, ратифікованих Совєтським Союзом у 1973-му році, та у Гельсінкській Декларації з 1957-го року." Під час триденного переслухування, яке розпочалося в п'ятницю, 17-го жовтня, свідчило коло 30 свідків різних національностей, між ними жінка Андрея Синявського, російського письменника, який тепер живе у Франції, Андрій Григоренко, син ген. Петра Григоренка, оборонця людських прав в СССР, і багато інших колишніх совєтських дисидентів. Як уже інформовано, одним із свідків був д-р Андрій Зварун, представник Української Інформаційної Служби „Смолоскип". Дванадцятичленний трибунал складався з кількох колишніх совєтських дисидентів, які тепер живуть на Заході, а також в склад трибуналу входили Симон Візенталь голова Центру жидівської документації у Відні, драматург Юджін Інеско та один член данського парляменту.

Трибунал одержав звернення самого академіка - дисидента Андрея Сахарова, цьогорічного лавреата Нобелівської премії миру, який твердить, що амнестія для всіх політичних в'язнів у Совєтському Союзі була б дуже важливим фактором в зміні моральної та політичної атмосфери в СССР і дуже спричинилася б до полегшення напруження в самому Совєтському Союзі та у закордонних зв'язках. Д-р Сахаров також твердить, що така амнестія є складовою частиною міжнародного детанту та закликав трибунал виступити в обороні „в'язнів за свої переконання", зокрема згадуючи про Леоніда Плюща, українського математика, якого розум, — за словами Сахарова, — нищать в закладі для умовохворих у Дніпропетровську, і також згадав українського священика о. Василя Романюка, який відбуває 10-річний термін ув'язнення за свої релігійні переконання. Крім того, Сахаров закликав трибунал виступити в обороні двох членів совєтської групи Міжнародної Амнестії, Андрея Твердохлебова і Сергея Ковальова, які тепер находяться під арештом і очікують судової розправи. Міжнародне Переслухання Сахарова підтримало заклик цього нобелівського лавреата в справі загальної амнестії для політичних в'язнів у СССР.

Після триденних переслухань свідків, Міжнародне Переслухання Сахарова видало остаточну заяву, в якій сказано, що в Совєтському Союзі обмежують свободу думки і слова та переслідують людей, які до будь-якої міри є неконформістами. Дуже обмежена свобода руху в самому СССР, а також дуже обмежене право на еміграцію. Також дуже обмежена свобода релігії. Прагнення меншин в СССР, жидів і різних народів Совєтського Союзу, придушені в усіх важливих ділянках, зокрема тих народів, які позбавлені їхніх територій, як кримські татари і надволжські німці. Міжнародне Переслухання Сахарова також ствердило, що в Совєтському Союзі багато людей находиться у в'язницях, концентраційних таборах і закладах для умовохворих та що ці люди позбавлені волі дуже часто в жахливих умовинах. Ці в'язні мусять бути визнані політичними в'язнями — ствердив трибунал.

„Ню Йорк Таймс" інформує, що Міжнародне Переслухання Сахарова формально зазначило, що не є судом і тому не може виносити вироку проти Совєтського Союзу. Газета також інформує, що совєтський уряд запротестував перед урядом Данії, що, мовляв, данський уряд спричиняється до антисовєтської пропаганди, бо Міжнародне Переслухання Сахарова проходило в старинному будинку данського парляменту, але „Ню Йорк Таймс" зазначує, що ці приміщення винаймають різні групи, а кілька років тому там відбувся трибунал, який осудив ЗСА за втручання у В'єтнамську війну.

УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ ВШАНУВАЛИ ГЕН. ТАРАСА ЧУПРИНКУ ПОЛІТИЧНИМ ПАНЕЛЕМ, РЕЛІГІЙНИМИ ВІДПРАВАМИ І ВЕЛИКОЮ АКАДЕМІЄЮ

Ген. Т. Чупринка-Шухевич

Ню Йорк, Н. Й. (в. л.) — Політичним панелем в п'ятницю, 17-го жовтня ц. р., молитвами і панахидою в церкві св. Юра та Великою Академією в неділю, 19-го жовтня, українці Ню Йорку під проводом Комітету Об'єднаних Українсько - Американських Організацій — Відділу УККА, прославили головного командира Української Повстанської Армії ген. хор. Тараса Чупринку-Романа Шухевича-Тура у 25-ту річницю його геройської смерти.

В панелі у п'ятницю, який мав за завдання насвітлити постать голови Проводу ОУН на Рідних Землях, головного командира УПА і голови Генерального Секретаріяту УГВР ген. хор Романа Шухевича-Тараса Чупринки, брали участь два члени УГВР в Україні, а саме: віцепрезидент проф. Іван Вовчук і д-р Мирослав Прокоп та два молодші доповідачі з народженого поза Україною покоління — докторант Колюмбійського університету Лев Чировський і студент права Аскольд Лозинський. Тоді, коли обидва молодші доповідачі більше зупинялись на особі Романа Шухевича і характеризували обставини, в яких ріс, вчився і готувався до боротьби молодий Роман, старші дали аналізу тодішнього політичного стану і відносин в Україні, як також в імперії СССР в загальному. Д-р М. Прокоп, як учасник подій, ствердив, що тодішня сітка ОУН на Рідних Землях і частини УПА, зокрема в 1943-44 рр., були дуже поважним фактором у тодішній політичній розгрі і з ними рахувалися обидві воюючі сторони. Говорячи про Чупринку як людину і як провідника, д-р Прокоп відмітив, що якщо визвольна боротьба протривала у страшній підбольшевицькій дійсності так довго, то це треба у великій мірі завдячувати Романові Шухевичеві. „Мало ми зробили за вказівками Звернення Воюючої України ,підписаного Романом Шухевичем, — говорив проф. І. Вовчук. І якщо так далі буде, політична стеля ще більше пониЗиться і придусить нас з нашими дрібними справами". Прелеґент ствердив, що УГВР була революційним урядом України від 1944 до 1950 року і під її керівництвом вироблялись у народі форми державної думки, свідченням чого можуть бути праці підпільних авторів Полтави, Горнового, Кужіля та інших.

У панелі, який відкрив го-

(Закінчення на стор. 3-ій)

20,000 НАРОДУ БУЛО НА ВІДКРИТТІ ПАМ'ЯТНИКА ЛЕСІ УКРАЇНЦІ В ТОРОНТО

Владики Українських Церков і духовенство, представники федерального і провінційного урядів Канади та крайових і місцевих українських установ і 20,000 народу взяли участь в урочистостях відкриття пам'ятника Лесі Українці, виготовленого мистцем-скульптором Михайлом Черешньовським, в одному з парків Торонта минулої суботи і неділі, 18 і 19-го жовтня ц. р. Пам'ятник відкрив федеральний міністер праці Джон Мунро, який відає справами багатокультурности. Подробиці цих великих торжеств будуть подані в черговім числі „Свободи".

ІНЖ. СПИРИДОН ДОВГАЛЬ, ГОЛОВА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ, ПОМЕР У МЮНХЕНІ НА 80 РОЦІ ЖИТТЯ

Мюнхен. — 15 жовтня ц.р. помер тут інженер Спиридон Довгаль, кол. полковник Армії УНР, голова Української Національної Ради, один з найвидатніших діячів Української визвольної війни й один з найвидатніших діячів Українського Державного Центру на чужині. Народжений 31 жовтня 1896 р. у с. Насівка, служив під час Першої світової війни в російській армії, але перейшов до Армії УНР зараз в початках її організування. В рангзі сотника був командиром куреня і заступником командира 7-го Синього полку 3-ої Залізної дивізії тодішнього полковника, пізнішого генерала Володимира Удовиченка. Брав участь у Першому Зимовому Поході генерала Омеляновича Павленка, був важко ранений і дістав ступінь полковника. На еміграції у Чехо-Словаччині студював економію в Господарській Академії у Подєбрадах і закінчив її з дипломом інженера. Переїхавши на Карпатську Україну, був одним із засновників і першим редактором газети „Нова Свобода". Мадяри, схопивши його, важко його побили. Коли видістався з мадярського полону, переїхав спершу до Праги, опісля, на просьбу Павла Зайцева, до Берліну, де редаґував журнал „Дозвілля" для українських примусових робітників у Німеччині.

Із закінченням Другої світової війни перебував у таборі еміґрантів в Реґенсбурзі, але переїхав до Мюнхену, коли консолідаційні заходи, в яких брав активну участь, закінчилися Тимчасовим законом з 10 червня 1948 р. про реорганізацію Українського Державного Центру за кордоном. Був членом Виконавчого Органу УНРади, себто закордонного уряду УНР, спершу для фінансового ресорту — його уповноваженим на Америку був тоді пок. д-р Кость Паньківський, від 1969 року був головою Виконавчого Органу, а від Сьомої сесії УНРади став її головою. Якийсь час був професором економії в Українському Технічно-Господарському Інституті і Мюнхені. Був соціялдемократом, ворогом марксизму-комунізму і Москви. Втішався великою повагою особливо в колах українських комбатантів. Похорон заповіджено на вівторок, 21-го жовтня на українській дільниці цвинтаря „Вальдорфрідгоф". Представництво УДЦентру на Америку улаштовує в неділю, 26 жовтня ц.р., заупокійну Богослужбу з панахидою в українському православному соборі св. Володимира о год. 11.30 в пол.

Українська Національна Рада зазнала в цьому місяці жовтні вже другу важку втрату, бо 3 жовтня померла у Мюнхені член Президії УНРади, пані С. Мелінська.

ЧОРНОВІЛ У ЗВЕРНЕННІ ДО ПРЕЗИДЕНТА ФОРДА ПЕРЕСТЕРІГАЄ АМЕРИКУ І СВІТ ПЕРЕД ФАЛЬШИВИМ ВІДПРУЖЕННЯМ

Вячеслав Чорновіл

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). „Ми, політичні в'язні СССР 1972 та наступних років, вважаємо себе жертвами політики розрядки, і покищо це один із найбільш реально відчутих її наслідків", — твердить Вячеслав Чорновіл, українській журналіст і совєтський політв'язень у своєму листізверненні до президента ЗСА Джералда Форда. Вячеслав Чорновіл, ув'язнений в Мордовських таборах, написав це своє звернення 1-го серпня ц. р. і його текст, який тепер продістався на Захід, був поширений у самвидаві. Повний текст листа Чорновола до президента Форда звучить:

Пане Президенте!

Насмілююся думати, що діялог між Заходом та Сходом, котрий дещо розширився за останні роки й дістав назву розрядки, є ділом не лише керівників держав і партій, але, передовсім, самих народів.

Одначе, якщо різні верстви громадян ЗСА можуть давати свою оцінку Вашим зусиллям через численні інституції демократичного суспільства (Конґрес, преса, опити громадської думки тощо), то такої можливости повністю позбавлені громадяни СССР, де існуючий суспільний устрій виключає, під загрозою кримінального переслідування, можливість будь-якого внутрішнього діялогу й дозволяє громадянам тільки мовчати або ж „одностайно схвалювати" дії самопризначуваних партійних лідерів. Але право на самостійну оцінку ідей та вчинків й на опозицію — це невід'ємне природне право людини, затверджене сучасним етапом розвитку людства і закріплене в міжнародних правових актах („Загальна Декларація Прав Людини", прийнята ООН). Навіть у суспільствах, більш регляментованих, ніж сучасне совєтське суспільство, не вдалося добитися повного нівелювання індивідуальности і стандартизації мислення, не вдавалось на якийсь тривалий час позбавитися опозиції. Є така й в СССР.

Одним з показників її існування служать періодичні репресивні акції політичної поліції (КҐБ) та наявність у країні політв'язнів.

Громадяни СССР знають, що за стриману навіть критику дій керівної верхівки КПСС або єдиної допущеної в державі ідеології на них чекають неминучі переслідування, а, можливо, не обминути й в'язниці. Тому ясно, що за кожним із нас, політв'язнів, репресованих за опозиційні виступи, стоять сотні й тисячі людей, котрі думають так само, як і ми, які не втратили здатности до самостійного мислення, але прилюдно висловити свої погляди не наважуються.

Керівництво КПСС й повністю підлегла йому преса чутливо реаґують на відгуки в ЗСА по питанню міжнародного відпруження — на ті, що їм вигідні, і побоюють ті, які є відмінної оцінки.

Думаю, Пане Президенте, Ви теж могли б взяти до уваги думку політичної опозиції в СССР, репрезентованої, передовсім, політв'язнями. Беру на себе сміливість твердити, що висловлювані тут думки не є тільки моїми особистими,але віддзеркалюють настанову до цієї проблеми широкого кола совєтських політв'язнів різних націй.

Першочергово ми донині чітко не уявляємо, що все таки мається на увазі під дуже часто повторюваною фразою „розрядка міжнародної

(Закінчення на стор. 2-гій)

Інж. Іван Шморгун назначений до Дорадчого Комітету АРБА

Вашінґтон, Д. К. — Інж. Шморгун, відомий український суспільно - громадський діяч в Балтіморі, який є координатором Дорадчої Спадщинної Ради при стейтовій комісії Мериленду для відзначення 200-річчя Американської Незалежности, був назначений до 25-членного Дорадчого Комітету для участи расових, етнічних і автохтонних груп у святкуваннях 200-річчя ЗСА. Про найменування інж. І. Шморгуна до Крайового Дорадчого Комітету повідомив Джон В. Ворнер, голова Адміністрації для Відзначення 200-річчя Американської Незалежности (АРБА). 25-членний Дорадчий Комітет був створений минулого літа Дж. Ворнером для стимулювання ширшої участи етнічних і расових груп у відзначенні 200-річчя ЗСА на крайовому, реґіональному, стейтовому і місцевому рівнях.

Інж. Шморгун є від років активний в Республіканській партії. Він є секретарем Крайової Федерації спадщинних груп при Крайовому Комітеті Республіканської партії. Минулої весни інж. І. Шморгун був назначений членом екзекутивного комітету Крайової Етнічно - расової Ради для відзначення 200-річчя Америки. Інж. Шморгун є професійно затруднений в Центрі електронічних систем в Балтіморі, де він займає пост управителя фабричного устаткування. Він і його дружина є членами УНСоюзу.

В Ню Джерзі оформлено новий Фестивальний Комітет

Елізабет, Н. Дж. (Я. Г.). — У неділю, 19-го жовтня, тут відбулися збори представників Відділів УККА стейту Ню Джерзі. Однією з головних точок програми нарад був вибір нового складу Фестивального Комітету. Щорічний Український Фестиваль у Ґарден Стейт Артс Сентер у Голмдел, Н. Дж. здобув собі велике признання і популярність. Він після двох років став уже своєрідною інституцією в житті цього стейту. Фестиваль у 1976 році відбудеться в першій половині червня і буде присвячений 200-річчю Американської Незалежности і 100-річчю українського поселення в ЗСА. З огляду на це, на збори прибули численні делегати з міст, а серед них багато представників професійної молоді. Новим головою Комітету став інж. Зенон Онуфрик, голова Відділу УККА в повіті Морріс. У склад увійшли деякі члени попереднього Комітету і доповнила їх численно „нова варта".

Крім цієї точки, збори вирішили ще ряд інших справ. Підкреслено, що в тих осередках, де немає місцевого комітету чи комісії 200 і 100-річчя, то управи Відділів УККА перебирають на себе їхні завдання. Справу стейтового Комітету 200 і 100-річчя буде полагоджено на чергових нарадах представників.

Кісінджера щиро привітали в Пекіні, висловили застереження до політики детанту

Пекін, Китай. — Державного секретаря ЗСА Генрі Кіссінджера, який прибув з чотириденною візитою до Китайської Народної Республіки з метою підготовити ґрунт для недалекої візити там президента Джералда Форда, привітали в Китаї щиро, але таки вже на летовищі міністер закордонних справ КНР Чіяо Куан гуа висловив застереження щодо політики детанту, а головно щодо співпраці між ЗСА і Совєтським Союзом. Виступаючи пізніше на бенкеті, влаштованому на честь Кіссінджера, Чіяо висловився проти гегемонізму, підкресливши, що китайці вживають того слова у відношенні до закордонної політики Совєтського Союзу. Китайці переконані, що „політика детанту це ілюзія, яка підкріплює амбіції експансіоністів". Лідери Китайської Народної Республіки, — відмічає преса, — все критикували політику співпраці ЗСА з СССР, але ніколи перед тим не використовували нагоди в часі відвідин Кіссінджера, щоб публічно критикувати детант.

Відповідаючи на привітання і критику, Генрі Кіссінджер заявив, що дружня співпраця Вашінґтону з Пекіном „нікому не загрожує". Політичні спостерігачі вважають, однак, що обидві сторони, Китай і ЗСА, частинно використовують свої приятельські відносини для натиску на Совєтський Союз.

Перед бенкетом відбулась офіційна зустріч Кіссінджера з заступником прем'єр-міністра КНР Тенґ Гшіяо пінґом, до якої прислухались закордонні кореспонденти, акредитовані в Пекіні, користуючись голосниками у слідуючій кімнаті. Обидва державні мужі мають в пляні зустрінутись ще раз перед виїздом Кіссінджера і обговорити деякі подробиці запланованої візити в Китаї президента Форда.

У стейті Вашінґтон створено Комітет 200-ліття Америки та 100-ліття Українського Поселення

Сіятел, Ваш. (В. К.). — Українська громада у стейті Вашінґтон не є численною, але вона відносно дуже активна і не пропускає жадних нагод, щоб гідно репрезентувати українську ідентичність серед американського світу та познайомити громадянство з українськими проблемами і аспіраціями. Всі активні українці зорганізовані в Українсько-Американському Клюбі, який заіснував п'ять років тому і проявляє широку діяльність. З нагоди 200-ліття ЗСА та 100-ліття нашого поселення, громада створила Комітет для гідного відсвяткування цих роковин. В склад Екзекутиви Комітету ввійшли: Володимир Клос — голова, Волтер Митрополит — заступник голови, Надя Даниш — секретар і Орест Даниш — скарбник. Комітет вже офіційно зареєстрований та поробив старання одержати дорівнюючі фонди, що їх стейтова комісія вже їм признала — тільки федеральний уряд має ще даний фонд затвердити. Комітет заплянував святкування у формі фестивалю, який відбудеться 1-го лютого 1976 р. в Сіятлі. В програмі фестивалю візьмуть участь мистці української пісні і танку, а також буде виставка українського народного мистецтва. Фестиваль заплянований на високому мистецькому рівні і розрахований на численну неукраїнську публіку. В минулому подібні імпрези відвідували тисячі американців — завжди захоплені чаром української пісні і танку та артистичною душею нашого народу, яка виявляється в чудових виробах народного мистцтва.

ЦУКА продовжує акцію за придбання Дому Українського Емерита

Ню Йорк (А.М.). — Централя Українських Кооператив Америки (ЦУКА) склала нараду представників церковних епархій, центральних установ, братських союзів та добродійних установ. Предметом нарад, що відбулися тут 18-го жовтня ц.р. в авлі Українського Соціологічного Інституту, було придбання новозбудованого, чотириповерхового з 150 кімнатами та 214 ліжками, повністю вивінуваного будинку для старших. Цей дім затверджений федеральними властами і готовий до вжитку. Положений над морем у південній частині Ню Йорку на Статен Айленді, дім має догідне сполучення автобусом з українським „ДавнТавном".

Федеральний уряд, з яким відбуто ряд конференцій, погодився видати дозвіл на влаштування такого дому виключно для українців та затвердив новостворену для цієї цілі неприбуткову організацію, яка повинна мати моральну підтримку українських Церков та організацій. Користатимуть із влаштувань українці з усіх стейтів Америки. Передумовою є, аби мешканці були настільки здорові, щоб могли біля себе ходити. В домі отримують повний харч, обслугу та

(Закінчення на стор. 3-ій)

В Голляндії появилася праця про права людини, включає два розділи д-ра В. Душника

Д-р Володимир Душник

Гага, Голляндія.—В серпні ц.р. появилася тут друком в англійській мові більша наукова праця в двох томах, п.з. „Дослідження прав людини та основних вольностей: світовий огляд," предметом якої є перегляд положення прав людини та людських свобід в різних країнах світу. Працю, яку видала Фундація для Дослідів Плюральних Суспільств в Газі, має понад 1100 сторін друку та є науковим дослідженням різних расових груп, суспільних верств та окремих націй з точки бачення прав людини.

Д-р Вілем А. Вінговен, президент згаданої фундації, є головним редактором праці, а в склад редакційної колегії входили п-і Вініфред Кром Ювінґ, Клеменс Амелюнсен, Курт Ґлязер, Стефан Поссони, Ян Прінс, Нік Руді, Джіро Сузукі і л.п. Вілятті. Між 36-ма авторами з різних країн світу є д-р Володимир Душник, редактор „Українського Квартальника," що написав два великі розділи цієї праці.

Перший том, крім передмови головного редактора, має 18 розділів, які розглядають права людини та основні вольності в різних країнах світу, не зв'язаних географічно між собою. Ці розділи розроблюють такі теми:

Політичні тюрми в СССР (Стефан Т. Поссони); Дискримінація проти американських муринів Дж. Мілтон Їнґер); Проти-жидівська дискримінація після закінчення Другої світової війни (Джезеф Доннер); Чужинецькі робітники в Західній Німеччині (Клеменс Амелюнксен); Еспанія: реґіональний мовний й ідеологічний конфлікт (Мануель Медіян); Перу: портрет зфрагментованого суспільства (Георг

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЄВОБОДА SVOBODA
Український щоденник Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n. Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
Статті, дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07302

Щоб світ почув їх голос

На іншому місці в цьому числі „Свободи" надрукований лист - звернення ув'язненого в Мордовських каторжних таборах в Совєтському Союзі політв'язня українця, Вячеслава Чорновола, до президента З'єднаних Стейтів Америки Джеральда Форда. Лист говорить сам за себе, але виникає питання: чи и коли він попав або попаде до рук, якщо вже не самого президента Форда, то бодай до рук когось з його асистентів чи дорадників?

Це саме відноситься і до всіх інших звернень, листів та всіляких документів підсовєтських громадян, зокрема переслідуваних і засуджених політв'язнів, які різними шляхами і способами продістаються на Захід. Вистачить переглянути „Свободу" за останні кілька місяців, і таких документів можна в ній знайти вже цілі десятки. Але, коли мова про світ, то ці документи, надруковані тільки українською мовою і тільки в українській газеті, можна б порівняти з тими дорогоцінними перлами-скрижалями, що лежать на дні моря.

Правда, багато з цих документів „Свобода" друкує в цілості, або їх реферує англійською мовою в англомовному „Українському тижневику". Деякі з тих документів, перекладені на англійську мову в „Свободі", були вислані на різні адреси. Нам відомо також що ряд документів був перекладений на англійську мову та висланий на різні адреси „Прологом", „Смолоскипом", Канцелярією УККА та навіть деякими приватними особами. Проте„ все це в більшій чи меншій мірі принагідне, бо немає у нас установи, яка займалася б справами обов'язково, постійно і пляново.

Логіка каже, що на нашому американському терені найбільш покликаним до цього є канцелярія УККА. Але, щоб могти цю преважливу функцію виконувати, вона повинна мати до розпорядження не одного, але потрібну кількість кваліфікованих перекладачів, та взагалі розпоряджати апаратом для негайного і фахового виконування цієї преважливої функції. Це ж бо те поширювання правди про Україну, яке ми зараховуємо до найперших наших завдань на поселеннях. Очевидно, що на це потрібні фонди, — і то поважні фонди. Але досвід вчить і переконує, що наша громада готова підтримати кожну добру акцію додатковими і збільшеними пожертвами. Вона піддержить і акцію, про яку мова. Йдеться бо про те, щоб світ почув голос тих, які мають найбільше право говорити в імені українського народу!

Відрадні перспективи

Минулого тижня Федеральна Рада Резерв повідомила, що протягом вересня індустріяльна продукція ЗСА зросла на 1.9 відсотка, що становить найбільший місячний зріст за останніх 11 років. Це вже 5-ий місяць підряд, індустріяльна продукція зростає, після 8-місячного постійного зменшення. За твердженням урядових економістів, як також чільних спеціялістів із приватного сектора, вересневий зріст індустріяльної продукції вказує, що поліпшення економічної ситуації йде навіть швидшим темпом, ніж передбачував Уряд.

Повідомлення Ради Резерв дає найпереконливіший досі доказ, що економічна рецесія, яка розпочалася в листопаді 1973-го року, дійшла до свого найгіршого пункту в квітні цього року і тепер уже можна сподіватися постійного поліпшення економічної ситуації в країні. Як і в попередніх 5-ох місяцях, протягом вересня індустріяльна продукція виявила найбільший зріст в продуктах широкого вжитку, а також у бизнесовому устаткуванні. В загальному, від квітня цього року індустріяльна продукція зросла вже на 5.7 відсотка та існують всі перспективи, що цей зріст продовжуватиметься, хоча може не таким скорим темпом, як у вересні.

На перспективи дальшого поліпшення економічної ситуації ЗСА вказують також інші повідомлення Уряду. Минулого тижня Департамент торгівлі поінформував, що майже всі роздрібні та гуртові торгівці протягом серпня почали збільшувати свої запаси різних продуктів, хоча протягом попередніх 6-ох місяців вони не тільки не збільшували запасів, але не могли продати навіть тих продуктів, що їх мали в складах. Крім того, різні фірми продуктів широкого вжитку почали одержувати нові великі замовлення, що запевнить додаткове збільшення продукції, а також дальше зменшення кількости безробітних. Країна, значить, продовжуватиме „видужувати" від найгіршої рецесії від часу 1930-их років.

Ще одним відрадним явищем треба вважати заяву Джеймса Пейта, асистента секретаря торгівлі, що Уряд передбачає, що коли незабаром будуть оприлюднені дані про загальний національний прибуток за третій квартал цього року то вони виявлять, що цей прибуток, який є сумою продукції та послуг, буде на 9 або й на 10 відсотків більший від загального національного прибутку в другому кварталі цього року.

Отже, існують дійсно відрадні перспективи щодо дальшого поліпшення економічної ситуації в ЗСА.

Нова стратегічна ракета ЗСА викликала тривогу в Москві

Москва. — Обсерватор щоденника „Ню Йорк Таймс" в Москві Дрю Міделлтон пише, що нова американська далекосяжна ракета, про випуск якої написала преса і підтвердив секретар оборони Джеймс Шлессінджер, викликала поважну тривогу в Москві і була темою розмов на розброєневій конференції у Відні.

Нова ракета це в дійсності безпілотний літак, який може бути керований з землі, але може також летіти до цілі при помочі власної апаратури, несучи на своєму покладі всяку зброю — конвенційну і атомову. В доповненні до інших балістичних далекобіжних ракет, цей новий винахід завершує стратегічне озброєння і дає абсолютну перевагу ЗСА. Нову ракету можна вистрілювати з землі, з кораблів і підводних човнів.

В. Ласовський

НА СТОРОЖІ УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА

На сторінках „Свободи" розмірно недавно друкувалося дві доповіді ред. Давиденка (голови УТЦ) і інж. Вовка, які в центрі уваги ставили хвилюючі питання геноциду української мови на рідних землях, задокументованого словниками видавані ми підсовєтською Українською Академією Наук. Обидві доповіді були читані на конференції УТЦ з нагоди його десятиріччя існування, в приміщенні НТШ в Ню Йорку в травні ц.р. Крім них приявні прослухали цікаву доповідь д-ра В. Лева про словникарство на ЗУЗ і широкі вияснення до імпозантної своєю чисельністю виставки словників, а в тому деяких „білих круків", надбань інж. М. Пежанського.

Чотири доповіді розкрили перед слухачами широку панораму хвилюючих явищ, пов'язаних з багатством української мови, муравлиної праці тих, що заносили в словники висліди своєї фанатичної дослідної праці, долю тих на Батьківщині, що обстоювали чистоту української мови та її окремішність від „старшобратської." Адже бувало й таке, що занесений в словник українським мовознавцем термін, зачерпнутий із мовних скарбів фольклору, яким він заступив штучно насаджений русифікаторами з московської мови, давав притоку до нацьковування на нього органів „безпеки" за вияв націоналістичних тенденцій. Скільки то сторожів достойности й незайманости української мови поплатило життям за свою любов до неї і невгнуту принциповість!

Перед авдиторією конференції сиділи за столом чотири діячі УТЦ, чотири, з небагатьох неприявних, сторожі наших мовних скарбів, а в тім і термінологічних збирачів, авторів і редакторів зладжуваних собою словників, а що більше і видавців власним коштом, як оце інж. Пежанський. Невеличка група учасників Українського Термінологічного Центру, це єдині захисники мовного багатства нашого народу і його мовних закономірностей, що на них зазіхають москвини. Ця невеличка група взяла на себе обов'язок ставити чоло русифікаційним процесам, доконуваним цілими бригадами наших каїнів з науковими титулами, різних наукових інститутів на чолі з Українською Академією Наук, унапрямлюваних в лінгвіцидних вівісекціях кремлівськими імперськими плянувальниками. І цю почесну, неоціниму місію ця група повнить вже цілих десять років, непомічувана загалом, без матеріяльної і моральної допомоги, здана на власні сили, а єдиним відгомоном на її некорисливу, самовіддану працю, це часом відлуння з-за оплоту невігласної критики.

В посіданні УТЦ, либонь унікальна в світі, колекція українських словників. Їх неперелічена кількість. Це заслуга інж. М. Пежанського. Прогалини в книжковій формі запопадливість цього неперевершеного колекціонера виповнила мікрофільмами бракуючих видань.

Власне на базі цих скарбів можлива прорівновальна праця діячів УТЦ, творення нових, специфікованих словників, а в тім викривання і реєстрування постійних знеправлювань української мови русифікаційною політикою наських таки „мовників" з академічними титулами, в підяремній Україні.

Працю УТЦ пособляє 13 товариств, які йому патронують і співпрацюють з ним деякі їхні члени, а в першу чергу члени НТШ і УВАН.

Словникові надбання УТЦ, як на наші умовини, справді імпозантні. Згадати б тільки медичний словник д-ра М. Данилюка, виданий в редакційній співпраці з членами УТЦ, видання Українського Лікарського Товариства „Номіна Анатоміка" (передрук), словник авторства проф. С. Риндика „Механічний словник" (в кількох мовах), інж. М. Савчука „Електро - технічний словник" (нелегкий до видання, з огляду на великі термінологічні нагромадження) і багато інших, що готові або готуються до видання.

Своєрідним рекордсменом в опрацьовуванні словників є безумовно інж. Пежанський, який сам один зладив такі словники: І. Летунський, на 1500 термінів, 2. Спорту і тіловиховання, 3. Фотографії, 4. Видавничо - друкарський. Деякі з них автор видає власним коштом! Справді таки, які великі заслуги, може й неповного десятка, діячів УТЦ.

Особливої ваги набирає праця УТЦ в конфронтації із поступовим мовним убожінням позабатьківщизняного українства, знеправлюванням мови підо впливом різномовного довкілля країн наших поселень. Безумовно, працю УТЦ треба розглядати як закріплювання українського словництва для майбутньости, що є можливе тільки в умовах вільного світу. Це в першу чергу. Але коли ми бідкаємося заником української мови в користуванні нашої молоді, то чи не виправданий той факт, що двоє україномовних українців в розмові про деталі авта, мусить перейти на чужу мову, бо де ж їм набратися української механічної термінології? А специфіковані словники УТЦ може або публікувати тільки в дуже обмеженій кількості, бо де ж засоби для більших тиражів, або зберігати недрукованими.

Наша загальна невважливість до чистоти мови й мовного багатства, спричинює невтішну ізольованість УТЦ посеред нашої громадськости. А що гірше, то ізольованість від тих, що орудують українським словом, як засобом творчого наукового чи публіцистичного вияву. Власне й не бачилося між нечисленною авдиторією конференції УТЦ тих, що повинні виявляти найживіше зацікавлення проблемами мови та її долі обабіч грані двох світів.

Пригадую собі минуле, коли доводилось вранці несподівано відвідати приятеля, Б. І. Антонича, що то ген після своєї передчасної смерти став, як висловився один письменник, хресним татом Шестидесятників. Хто з любителів поетичного слова не сповнений подиву до брилянтової мови цього поета?! А приходилась вона йому дуже туго, бо виростав на Лемківщині і специфічності лемківської лексики та наголосів створювали йому великі труднощі в творчому орудуванні літературною мовою. Я заставав Антонича в ліжку, обложеного словниками. „Кожного ранку, надще, гризу горішки" — так вияснював він своє вивчання літературної мови. Він же дійсно „гриз горішки" запопадливо, вперто, налоговo, бодай півгодини або годину кожного ранку. Із словниками не розставався ніколи. Цей культ словникарства, як мені відомо, був прикметний і плеяді наших неоклясиків і плеяді Шестиде-

(Закінчення на стор. 3-ій)

МУЗИКА І ТАНЦІ НЕ ЗНАЮТЬ КОРДОНІВ

Совєтська молодь любить західню музику і танці

(М. Р.). — „Рок" музика й танці, які акомпанюють їй, прийнялися в СССР кілька літ тому. Хоча батьки і старші люди журилися і журяться тим, молодь полюбила цю музику й танці та не гадає відрікатися їх. Вчаться їх від чужих туристів, із журналів і кіна. Цього літа тисячі молодих людей в усьому СССР заповнювали розмірно нечисленні клюби, каварні та танцювальні майданчики в парках, щоб вертітися до звуків оркестр, скріплюваних підсилювачами. Репортерка „Вечерної Москви" Черіпанова, пройнята страхом, каже, що їй запропонував був Боб, молодий чоловік у джінсах, що навчить її того танцю. Було це в одному з найпопулярніших садів Москви. „Найперше ви скачете на одній нозі, потім на другій, схиляєте плечі та потрясаєте головою і стегнами. Це елементарні початки."

Черіпанова розглянулася кругом і побачила, що майже всі люди танцювали так, як говорив Боб. На жаль, ніщо не є в силі конкурувати з цією „передісторичною технологією" на танцювальнім помості."

„Чого люди дають свої гроші,—і це немалі суми, — щоб танцювати цю „аршинну музику"? — нарікає Ф. Юров у московському „Комсомольцеві". „Хлопці навчаться вдаряти чотири акорди і тоді вже їм кажуть виступати на сцені за великою платою". І, звертаючись до управителів танцювальних майданчиків, додає: — „Ви, що наполегливо повинні поширювати культуру, в той спосіб вбиваєте цю культуру в молодих серцях. Гадаю, що вже пора покінчити з тією несмачною справою."

Не всі так критично дивляться на цю справу: Владивостецький городянин Ів. Бріман у „Совєтській Культурі" каже, що, на його думку, ті танці виконують деякі корисні: відтягають молодь із вулиць, спричинюються до зазнайомлювання з іншими молодими людьми, додають їм охоти бути жвавішими, а інакше вони були б негодящі. „Музика грає меткий танець. Три дівчини, з яких одна негарна, починають танцювати. Цю негарну передше певно ніхто не попросив би був до танцю:

Тепер же, в одну мить, до них прилучаються хлопці. Ця негарна дівчина танцює найкраще. Так, для багатьох людей ті нові танці можуть здаватися не такими гарними, як давніші, але вони є ласкавіші, бо ніхто при таких танцях не є непотрібною особою":

Совєтські офіційні кола ще не втратили надії, що таки втовкмачать свою культуру в голови молодих танцюристів. Владивостоцький господар танців проголосив культурні загадки під час перерви, але ніхто не зважав на те, — каже Бріман. „Тоді господар став погрожувати: Поки не розгадаємо кілька загадок, я не дозволю танцювати". Нарешті хтось відповів на питання: „Хто то була Татьяна Ларіна?" (дівва особа в поемі „Евгеній Онєгін" Пушкіна).

Ті танці це не єдині спричинники клопотів совєтських батьків і офіціяльних кругів. Під час танців, про які згадує Черіпанова, молоді люди приносили горілку з крамниці, віддаленої всього на 40 стіп. У Владивостоці міліціонер, який мав нагляд у місцевому „Палаці культури", сказав: „Ви ніколи не знаєте, що може статися при кінці танців. При цій нагоді вибивають вікна, счиняються бійки. Все відчуваєте непевність".

Критики нових західніх танців закликають до повороту лагідних, старих балевих і народних танців. Професор Ростислав Захаров у „Правді" заявляє, що „балевих танців треба вчити у вищих школах і університетах, щоб защіпляти добрі манери, вчити чемности й поведінки в товаристві й улегшити моральне виховання".

Гуртки молодих комуністів і культурні клюби уладжують змагання в таких танцях, як вальс, фокстрот і танго. По всіх „республіках" дають концерти традиційних народних танців. Одначе поворот до давніх танців не цікавить, видно, молодих людей. Вони і далі пильно прислухаються до музики на коротких хвилях по радіо, записують їх на магнетофонну платівку, купують на чорному ринку платівки, — і так вона поширюється.

ЧОРНОВІЛ У ЗВЕРНЕННІ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

напружености". Якщо в розрядці вбачати не короткочасну коньюнктурну кампанію, тактичного або навіть престижного характеру, а розглядати її як перспективну довгочасну акцію, що має принести полегшення всьому людству, то ясно, що розрядку ніяк не можна звести лише до деякого стримування гонки озброєнь або до розширення торгівлі. Очевидно, що міцну розрядку міжнародної напружености й неможливість повернення до політики активної конфронтації може забезпечити не стільки військове роззброєння, скільки демілітаризація психіки. Дійсність, одначе, показує, що совєтські керівники, особливо Брежнєв, розуміють справу інакше.

Чи відомо Вам, Пане Президенте, що проголошення політики розрядки міжнародних відносин керівники КПСС прямо пов'язали з придушенням усілякої критичної думки в середині країни? ЦК КПСС висунув тезу про посилення ідейної боротьби проти ідеологічних диверсій світового імперіялізму в умовах розрядки, дуже схожу на колишню тезу Сталіна про посилення клясової боротьби в СССР в міру наближення до комунізму, що була теоретичною плятформою масових репресій 30-40 років. Нині практика теж не відстає від теорії. Починаючи з 1972 року, в ряді республік СССР (у Росії, на Україні, у Вірменії, у республіках Прибалтики) прокотилась найбільш потужна за післясталінські часи хвиля політичних арештів та жорстоких вироків на неконституційних судових процесах (переважно закритих). Ще більшого розмаху набрали позасудові переслідування. Для посилення ролі армії та політичної поліції вперше за останні десятиріччя міністри оборони та КГБ були введені до Політбюра ЦК КПСС, котре дефакто стало вищим органом державної влади в нашій країні.

Ви, Пане Президенте, підписуєте міждержавні угоди не з керівником держави, а з лідером правлячої партії.

Особливо масовою й жорстокою була кампанія репресій 1972-73 років на Україні. Кілька десятків осіб було кинено за ґрати або у психіятричні лікарні, зачиненого (в'язничого) типу. Під часи цієї кампанії сліди „ідеологічних диверсій" знаходили у віршах поетів та картинах художників, у літературознавчих та публіцистичних статтях, навіть у інтимному листуванні та робочих заготовках літераторів. Якби щось подібне відбувалось у ЗСА, то задля того, щоб Ваші співвітчизники навчились „одностайно схвалювати" дії влади, половину з них довелося б посадити до в'язниць, а іншу половину перетворити на в'язничних наглядачів.

Слідчі КГБ навіть не приховують від нас, арештантів останніх років, що вони поставили перед собою завдання за кілька років повністю викорінити всяку опозицію, яка, мовляв, заважає проведенню політики розрядки, відкрито заявляючи перед усім світом про різні наболілі проблеми СССР. Особливу ненависть каральних органів викликають спроби видвигнути національну проблему. Тому, як це не парадоксально, ми, в'язні 1972-го та наступних років, вважаємо себе жертвами політики розрядки, і покищо це один з найбільш реально відчутних її наслідків.

Саме тому важливою й своєчасною, ми, політичні в'язні СССР, вважаємо поправку Конґресу ЗСА до законопроєкту про торгівлю, хоча, коли вірити совєтській пресі, Ви, Пане Президенте, поставилися до цієї поправки неґативно. Совєтська пропаґанда різко критикує поправку Конґресу, яка узалежнювала надання Совєтському Союзові упривілейованого статусу у торгівлі та уділенні кредитів від забезпечення свободи виїзду громадян з СССР. Совєтська преса називає цю умову „втручанням у внутрішні" справи СССР. Ми таке пояснення прийнятого Конґресом закону вважаємо нелогічним.

Поправка не ставить питання про зміну існуючого в СССР режиму, або обов'язкової ідеології. Йдеться тільки про виконання однієї з аксіом демократії, чітко висловленої в п. 13 Загальної Декларації Прав Людини, прийнятої ООН, та в Міжнародному Пакті про громадянські і політичні права. Якщо, ратифікувавши ці документи з метою пропаґанди, керівники СССР у той же час не хотять їх дотримуватись, то чи не буде такою ж й доля голослівних та гучних декларацій, прийнятих у ході кампанії щодо відпруження? Зрозуміло також, коли у критично мислячій частині совєтських громадян забезпечиться альтернатива до мордовських та пермських таборів й „психушок", а саме — можливість виїхати за межі країни, то це, не міняючи докорінним чином існуючого в СССР режиму, все ж може привести до деякої гуманізації. А це в свою чергу може стати передвісником дійсного, а не паперового послаблення напруження у міжнародних відносинах.

Ми, совєтські політичні в'язні, підтримуємо позицію Конґресу ЗСА як таку, що може корисно вплинути на нашу важку долю потенційно вічних в'язнів цієї системи. Я особисто звернувся 1 березня ц. р. до Президії Верховної Ради СССР з заявою про зречення совєтського громадянства і з проханням випустити мене поза межі СССР. З подібними, досі безуспішними, заявами зверталися до совєтських установ також інші громадяни, що належать до різних націй СССР.

Хочеться вірити, Пане Президенте, що, дійсно турбуючись долею процесу розрядки міжнародної напружености, Ви, під час Вашої зустрічі з Брежнєвим або іншим шляхом, звернете увагу совєтських керівників на питання про вільний виїзд громадян з СССР і вкажете, що неможливо тривало і серйозно послабити напруженість в міжнародних відносинах при збереженні прийнятого в СССР курсу на придушення всякої критичної думки.

З повагою
Вячеслав Чорновіл,
український журналіст,
політв'язень

1 серпня 1975 р.

СОВЄТСЬКІ ПОЛІТВ'ЯЗНІ ДОМАГАЮТЬСЯ СВОЇХ ПРАВ

(3)

15. Будь-які форми примусу ПЗК до праці забороняються. Адміністрація місць позбавлення волі повинна дати бажаючим працювати таку можливість. Оплата праці ПЗК відбувається за нормами і розцінками, що діють в народному господарстві. Якінебудь відтягнення від зарплати ПЗК на покриття видатків на їх утримання в місцях позбавлення волі не переводяться.

Тривалість робочого дня і тижня, надання чергових відпусток і відпусток по хворобі — відбувається на базі загальногромадянського законодавства про працю.

Труд ПЗК організується з дотриманням правил охорони труда і техніки безпеки, установлених законодавством про працю.

Час праці в ув'язненні зараховується в загальний трудовий стаж політв'язня.

16. Якенебудь пониження людської гідности є недопустимим. Забороняється примушувати ПЗК стригти волосся, носити одяг спеціяльного зразка, носити іменні або камерні знаки на одягові, скидати шапки і вставати перед представниками адміністрації і тому подібне.

17. При етапуванні ПЗК за межі місця позбавлення волі, в якому він перебуває, адміністрація повинна не пізніше як за три доби поінформувати самого ПЗК і його рідних про місце, куди його відправляється, і про мету етапування.

18. Адміністрація місць позбавлення волі повинна забезпечити ПЗК харчуванням за оптимальними науково-обґрунтованими нормами, а також з уражуванням стану здоров'я.

Будь-яке зменшення чи обмеження харчування в залежності від поведінки або переконань ПЗК недопустиме.

19. Адміністрація місць позбавлення волі повинна безкоштовно забезпечити ПЗК одягом, взуттям, постільними речами, відповідно до сезону, і такими, що підходять місцевому кліматові. Носіння одягу єдиного зразка не є обов'язковим.

20. Адміністрація місць позбавлення волі повинна безкоштовно забезпечити політв'язнів приміщенням для житла, споживання їжі, зайнять і інших потреб у залежності до існуючих громадських норм і санітарно-гігієнічних вимог.

21. Опріч медичного обслуговування засуджених, яке передбачене діючим законодавством, ПЗК також мають право запрошувати по своїй уподобі медичних робітників, в тім числі і лікарів із закордонних країн, з метою медичного огляду і одержання кваліфікованих консультацій.

При відсутності в санітарній частині місць позбавлення волі медикаментів, ПЗК мають право замовляти їх дебудь за своєю уподобою, а медсанчастина повинна прийняти ці медикаменти і використати їх за призначенням.

22. Обмеження перебувань ПЗК на відкритому повітрі є недопустиме.

23. Крім їжі, одягу, взуття і постільних речей, даних безкоштовно адміністрацією місць позбавлення волі, ПЗК також мають право без обмежень діставати від рідних і інших осіб, а також роздобувати через торговельну мережу продукти харчування, одяг і предмети побуту і користуватися ними.

24. ПЗК мають право отримувати гроші від рідних і інших осіб, а також вправі вільно порядкувати своїми грошовими засобами.

Наведений перелік вимог, крім того цілковито згоджується з положеннями статті I „Основ ИПЗ" (Виправно-трудове законодавство — прим. ред.) про те, що виконання кари не має на меті заподіювання фізичних страждань або приниження людської гідности.

Для забезпечення суворого виконання дійсного статуса, дотримання законности при виконанні вироку, необхідно, крім існуючої системи прокурорського нагляду і контролі з боку громадськости СССР, також і здійсновання контролі з боку чужоземних і міжнародних громадських організацій.

Виходячи з цього, повинні бути ґарантовані:

1. Право апеляції політв'язнів до преси, громадських діячів і організацій.

2. Право представників громадських організацій, преси і окемих громадських діячів відвідувати місця позбавлення волі, право і можливість знайомитися з умовами утримування й зустрічатися з політв'язнями.

3. Зазначені в пп. 1 і 2 положення поширюються на представників громадськости, преси і організацій СССР, закордонних країн, а також міжнародних організацій. Це необхідне для охорони від зазіхання на свободу совісти політв'язнів, оскільки в СССР, згідно із статтею 126 Конституції, керівним ядром будь-якої громадської і державної організації є керуюча партія — КПСС, яка провадить боротьбу з тими політичними, релігійними переконаннями і національними поглядами, які, з правила, є мотивами дій політв'язнів.

З огляду на те, що положення, які входять в склад цієї Заяви, в засадничий спосіб розходяться з основними принципами „Основ ИТЗ", затверджених законом

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ольга Соневицька

Вітаємо д-ра Мирослава Антоновича

Маленька кімнатка в Музичнім Інституті ім. Миколи Лисенка, направо від головного входу, щотижня збирала коло двадцять добірних співаків. Так заснувався перший український хор на професійній базі під керуванням Миколи Колесси.

Щоправда був у Львові „Боян", часами навіть дуже численний, особливо напередодні концерту. Керували ним люди, обдаровані любов'ю і навіть знанням хорового мистецтва, як адвокат д-р М. Волошин, або пізніший диригент до початку Другої світової війни Іван Охримович, незвичайно музикальна людина.

Але в 30-их роках приїжджали наші музики по закінченні музичних студій в Празі, Відні. Вони заповняли Музичний Інститут кваліфікованими професіоналами. Приїхав також із Праги Микола Колесса, перший професійний диригент, а також композитор. Управа „Бояна" запросила його на диригента хору. Але недовго він побував у нас на праці. Річ у тому, що відразу взявся до професійного ведення хору. Це було для наших хористів незвичне. Він вимагав точности, конечного спокою і уваги на співанках, працював над дикцією, віддихом, фразуванням і рівнянням голосів. Це для аматорського хору здавалося дивним і непотрібним. Бо досі не було хорової дисципліни, як цього вимагав молодий диригент. По короткому часі, не маючи зрозуміння для своєї роботи, відійшов від диригування хором.

І тут зачинається друга фаза хорового мистецтва у Львові. Заохочені і зацікавлені працею М. Колесси, деякі молодші члени „Бояна", зібрали невелику скількість відданих справі співаків, і з М. Колессою зорганізували хор на професійній базі. До нас проф. М. Колесса запросив студентів співу Муз. Інституту. Яка це була цікава праця! Тоді я мала передсмак тієї професійної роботи, що опісля переживала, співаючи в Львівській фільгармонії капелі „Трембіта", чи в Нестора Городовенка в капелі „Україна".

Нас було тоді спочатку в „Студії" М. Колесси, як пригадую собі, коло двадцять осіб. Воєнні події перервали ту працю, що давала великі виглядн доброго професійного хору. Тут у Ню Йорку живе декілька співаків, як О. Целевичева, дружина тодішнього посла, Михайло Мороз, наш неперевершений пейзажист, Лев Рейнарович, авторка цього спогаду.

А от прибуде до нас незабаром Мирослав Антонович. Він тоді дуже ще молода людина з чудовим оксамитним голосом і вчився сольоспіву в Муз. Інституті. Сам — скромний, незвичайно культурний, із завжди усміхненим обличчям, стрункий, з буйною чуприною. Був наймолодшим членом нашої „Студії". Часом, як спізнився кілька мінут на співанку, вертаючися з університету, де студіював музикологію, чи засидівшися в бібліотеці, ставав збентежений, коли побачив нас вже на місцях. Але його усміхнені очі і обличчя роззброювали навіть самого диригента. Ми звичайно не почимали співанок, чекаючи на нього.

Перед ним стелилася оперова кар'єра, бо мав усі дані на те, але в завірюсі війни багато змінилося. З-поміж елевів Музичного Інституту і нашої „Студії" трьох таки зайняли визначні місця в музичному світі на еміграції. В Ню Йорку опинився Лев Рейнарович, що під час війни був солістом Львівської Опери (пам'ятаємо креації в операх „Кармен", „Травіята", „Тоска", „Кавалерія Рустікана" та інших, де він блискуче креував головні ролі.

Мирослав Антонович вийшов іншою дорогою на світову арену. На еміграції скінчив музикологію, осягнув докторат, викладає в Утрехтському університеті і, зорганізувавши „Візантійський хор" з голляндців, захоплює українською піснею Европу, виступаючи в найбільших церквах - катедрах, на естрадах столиць, пропаґуючи цим робом нашу українську церковну і світську пісні чужими устами. Чи це не чудо?

Третій, що передчасно зійшов із світа, тенор Мирослав Окала - Старицький вийшов як оперний співак на світову арену, виступаючи в найбільших містах і на сценах вільного світу Европи, Північної Африки, креуючи головні ролі в 30 операх на кількох мовах. Старицький і Антонович були близькими приятелями. Не раз і не два приїжджав М. Антонович до Парижу, де вони стрічалися і проводили довгі години в дружній розмові.

* * *

От такі спогади, ніби нанизане намисто, снуються в моїй голові. Бо лише гора з горою не зійдеться... Справді дуже сердечно вітає Тебе українська громада в Америці, а зокрема, дорогий Мирославе, колишні члени хору Миколи Колесси.

Ольга Соневицька

В Голляндії...

Закінчення зі стор. 1-ої)

Маєр); Загрожені культури: Індіянин в Латинській Америці (Міґуель Леон - Портілья); Новий індіянізм і Меномені у Висканснні (Віктор Дж. Генбі); Дискримінація на арабському Середньому Сході (Коста Люка); Страждання курдів (Л.М фон Тавбінгер); Кабилі: поневолена меншина в Північній Африці (Еммануїл Сілван); Дискримінація в Пакістані: крайова, провінціональна й родова (Альберт Е. Левак); Між-етнічний конфлікт в Африці (В. Дж. Врейтенбах); Етнічні меншості в Японії (Віллям Ветерґол і Джордж А. ДеВос); Права людини під комуністичними режимами Східньо-Середньої Европи (Володимир Душник); Песимізм в австралійських расових відносинах (Колін Тац); Монгольська нація в Народній Республіці Китаю (Пол В. Маєр) та Дискримінація у Великій Британії (Вініфред Кром Ювінг).

Розділ д-ра Душника, що має 68 сторін та велику бібліографію, дає докладний перегляд приміненя прав людини в Альбанії, Болгарії, Чехо - Словаччині, Східній Німеччині, Мадярщині, Польщі, Румунії та Югославії. Майже одну п'яту другого тому цієї праці, бо аж 108 сторін займає розділ д-ра Душника про „Дискримінацію та надужиття влади в СССР," даючи обширний огляд прав людини та основних вольностей в кожній з 15-ти „союзних республік" в СССР. Цей розділ має 11 підрозділів, а саме: Росія, Україна (з розділами: „Тло політичної опозиції," „Чинник мови та русифікація," „Наступ на українську інтеліґенцію," „Релігійне переслідування" та „Економічний визиск"); Балтійські держави (Естонія, Латвія й Литва); Вілорусь; Кавказькі народи (Вірменія, Ґрузія та Азербейджан); Молдавія і тюркські народи Туркестану та Кримські татари. Крім того, окремі підрозділи присвячені таким темам, як „Положення совєтської жінки," „Совєтські концтабори є символ совєтської справедливости" та „Психіятрія як засіб політичного переслідування."

Два томи „Дослідження прав людини та основних вольностей" є чи не одиноким твором про дискримінацію та надужиття влади, які практикують уряди у нинішньому світі.

ЦУКА продовжує...

Закінчення зі стор. 1-ої)

опіку. Федеральний Уряд доплачує до їх пенсійного чека потрібну на всі витрати суму до висоти 387.00 долярів від особи місячно. В домі є каплиця, бібліотека, кімнати для розривок та занять.

Для усправнення української суспільної служби над старшими громадянами, плянується впровадити не тільки дім пенсіонера, але також міжхворобовий опікунчий дім (інтермідієт кер фасіліти) і справжній лікувальний дім (нирсінґговм). Маємо запевнення стейтових і федеральних властей, що вони будуть співпрацювати аби вможливити нам придбання й влаштування цих інституцій.

Пороблено заходи для перебрання гіпотечного довгу, а також забезпечення оборотового капіталу відповідними гіпотеками на устаткування. Іншими словами — купівля будинку й оборотовий капітал дістається без вкладу українського капіталу. Одиноким риском у придбанні цього дому для старших є питання, — як скоро бажаючі спровадяться і виповнять дім так, щоби федеральна вплата за зайняті місця давала змогу задовольнити бюджет ведення інституції. Переходовий час для заповнення передбачається на 6 місяців.

Усе це зреферував на нараді дир. Маріян Коць, діючий голова ЦУКА на Сході ЗСА, та доповнив Владика Митрополит Мстислав, який відкрив наради молитвою і ласкаво погодився увійти до президії. Владика Митрополит уважає, що Церква давно відчуває цю потребу, тому висловив готовість морально підтримати, правно заступати й навіть матеріяльно відповідати та брати активну участь в оформленні неприбуткової установи. Занедбання цієї нагоди було б шкодою не тільки для потреб старших, але для всієї української громади.

Всі дискутанти одобрили ініціятиву ЦУКА і заявились за потребою ведення дальших правних заходів. Зокрема інж. Мирон Ганушевський, як відпоручник перешкодженого Владики Василя Лостена, заявив підтримку справі та подав, що Владика Василь вже з весною наступного року буде будувати другий дім у Філядельфії для мешкань пенсіонерів. Заохоту і повну підтримку передав уповноважений репрезентант Українського Конґресового Комітету, член Екзекутиви о. Володимир Базилевський, від українських лікарів д-р Роман Осінчук, а від інженерів інж. В. Богачевський. Такі заяви склали представники „Провидіння" пп. Лев Пришляк і Адам Гординський.

У висліді нарад поширено склад Ініціятивного комітету, до якого, крім членів президії, Владики Митрополита і дир. М. Коця, погодилися увійти о. В. Базилевський від КУК, Микола Шпитко від „Самопомочі", Антанас Мілянич від УСІ й Михайло Пежанський від емеритів.

Ініціятивний комітет має продовжувати правні заходи для придбання дому та звернутися до всіх запрошених центральних організацій із пропозицією назначити їхнього відпоручника до Надзірної Ради (Боард оф Діректорс) для новозаплянованої, неприбуткової установи, яка стане власником набутого дому, переведе дальші розмови з федеральними і стейтовими урядами про чергову дію допомоги українським емеритам.

БАЛТИМОРСЬКА ОКРУГА УНС МАТИМЕ ЗБОРИ

Балтимор, Мд. — Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Балтиморі інформує, що в неділю, 26-го жовтня ц. р., тут о год. 4-й по полудні в залі „Самопомочі" при 239 Савт Бродвей, відбудуться організаційні наради Округи УНС. На порядку нарад: обговорення організаційної кампанії і інші організаційні справи. У зборах візьме участь головний організатор Степан Гавриш. В нарадах зобов'язані взяти участь секретарі й інші урядовці Відділів, що належать до Округи.

УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ...

Закінчення зі стор. 1-ої)

лова Комітету Об'єднаних Українсько - Американських Організацій адв. Роман Гуглевич та модератором якого був пор. Лев Футала, взяло участь понад 100 осіб.

Внеділю, 19-го жовтня, о год. 12-ій дня після Богослуження о. ігумен др В. Ґавліч, о. Христофор Войтина і о. Шевчук, ЧСВВ, відслужили Панахиду за душу сл. п. ген. хор. Т. Чупринку а о. д-р Володимир Ґавліч головну проповідь в часі Служби Божої повністю присвятив сл. п. Романові Шухевичеві. На Панахиді співав хор церкви св. Юра підсилений членами хору „Думки" під дириґентурою І. Хомина. У Службі Божій і Панахиді взяли зорганізовану участь молодечі організації Пласт і СУМА, як також кобматантські, громадські, жіночі й інші організації зі своїми прапорами.

О годині 4-ій по полудні в залі Фешен Інституту відбулася Велика Академія з доповіддю сотника УПА інж. Степана Ґоляша-Мара і мистецькою програмою. Академія розпочалась американським гимном, що його відіграв на фортепіяні д-р Ігор Соневицький, після чого Мирослав Климко-Ярема і полк. Юрій Лопатинський перевели апель, до якого станули 25 комбатантів українських армій і молодь СУМА і Пласту. Полк. Ю. Лопатинський відчитав наказ Тараса Чупринки, а комбатанти і молодь віддали прапорами честь Головному Командирові УПА перед його погруддям. „Хай путь спасенна вам свята" — поему Марка Бослава виконали учні Студії Мистецького Слова під керівництвом Лідії Крушельницької, під акомпаньямент д-ра І. Соневицького, який рівнож скомпонував музику до цієї поеми.

У другій частині мистецької програми із сольоспівами виступали меццо-сопрано Рената Бабак, колишня солістка Львівської опери і „Большого Театру", виконавши п'ять пісень та бас-баритон Андрій Добрянський — соліст Метрополітальної опери в Ню Йорку, який виконав три пісні. Обидвом солістам, яких публіка оваційно вітала, акомпаньював на фортепіяні Тома Гриньків. Чоловічий і мішаний хор „Думка" під дириґентурою Семена Комірного і солісткою Оленкою Замятою виконав п'ять пісень. Зокрема могутньо прозвучала „За рідний край" І. Соневицького. Хорові акомпаньював Джон Глен Бастер; оформленням сцени занимався Т. Шевчук; мистецьку програму підготовляв програмовий референт КОУАО Степан Чума.

Академію, в якій взяло участь біля 1,000 осіб, закінчено співом українського національного гимну.

СОВЄТСЬКІ ПОЛІТВ'ЯЗНІ ДОМАГАЮТЬСЯ СВОЇХ ПРАВ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

СССР з 11-го липня 1969 р., є потрібний спеціяльний законодавчий акт Верховної Ради СССР для їх зміни.

Цим і пояснюється оце звернення до Комісії законодавчих пропозицій Верховної Ради СССР з проханням розглянути викладені вище міркування і запропонувати для розгляду Верховній Раді СССР, відповідний висловленому вище статусові, проєкт окремого закону, який реґляментував би виконання і відбування покарання осіб, засуджених за обвинуваченням в порушенні закону, що здійснене з політичних, національних і релігійних мотивів.

ЦЮ ЗАЯВУ ПІДТРИМУЮТЬ ПОЛІТВ'ЯЗНІ:

Владімірська тюрма

Левко Лук'яненко, Микола Будулак-Шагирін, Владлен Павленков, Георгій Гладко *), Александр Чекалін Гуннар Роде, Яков Сусленський, Юрій Вудка, Давид Чорноглаз *), Алексей Сафронов, Вітольд Абанькін, Юрій Шухевич, Валентин Мороз, Сергій Верхов Олександер Сергієнко, Анатолій Здоровий, Владімір Буковський, Юрій Гродецький, Иосиф Мешенер, Владімір Афанас'єв, Михайло Макаренко, Георгій Давидов, Кронід Любарський Гілель Бутман.

Табір особливого режиму, Мордовія

Едвард Кузнєцов, Юрій федоров, Олексій Муженко.

Пермський табір Но 35 (суворий режим)

Зіновій Антонюк, Іван Світличний, Микола Горбаль, Ігор Калинець, Валерій Марченко, Іван Кандиба, Євген Пронюк, Євген Пришляк, Василь Захарченко, Дмитро Демидів, Іван Шовковий, Баграт Шахвердян, Размік Загробян, Гаррі Суперфін, Семен Глузман, Анатолій Альтман, Лейбе Хнох, Ігор Огурцов, Иоган Вальдман.

Пермський табір Но. 36 (суворий режим)

Степан Сапеляк, Дмитро Гриньків, Володимир Сеньків, Роман Чуприй, Євген Сверстюк, Олег Воробйов, Иосиф Менделевич, Вульф Залмансон, Марк Камшиц, Шарунас Жукавскас, Йонас Шилинскас, Андреас Мирauскас, Аполоній Берничук, Микола Бондар, Віталій Калиниченко, Андріс Пуце, Віллі Саарте, Ашот Навасардян.

Мордовські табори (суворий режим)

Паруйр Айрикян, Арарат Товмасян, Василь Стус, Вячеслав Чорновіл, Ізраїль Залмансон.

*) — звільнений з ув'язнення

НА СТОРОЖІ УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

сятників. Слідкуючи тут за мовою наших публіцистів чи молодших письменників, доводиться ствердити, що на шестидесятниках цей культ і вривається і у підсовєтських письменників і у наших письменників і публіцистів у вільному світі. А що вже казати про зацікавлення словником, правильністю й багатством мови тих, що її вживають „про домо суа", або що гірше, з учительських катедр шкіл українознавства, або промовницьких трибун чи церковних проповідальниць?

З присуду злої долі ще й досі не постала Наукова Рада в системі СКВУ. Ось чому УТЦ причалив до Ради в Справах Культури СКВУ і включився в неї в характері автономної референтури. Можливо, що президія УТЦ нищечком міркувала собі, що це включення дасть їй змогу при допомозі РСК видати бодай декілька словників або скріпить позицію і впливи посеред нашої громади... Можливо. Проте вийшло так, що і Рада в Справах Культури і скарбонка СКВУ безгрішні, а можливості будь-якого більшого впливу на нашу громадськість цих установ, мінімальні. Ця проблема створює окрему тему до обговорення. А покищо доведеться „лицарям абсурду" з УТЦ працювати й дальше в непомічуваному закутку і самотужки, жертвенно записувати своєю працею одну з найсвітліших сторінок історії позабатьківщизняного українства.

Ці враження принагідного слухоча конференції УТЦ, не претендують на вичерпність інформацій і про співробітників заслуженої установи і про її працю. Докладніші інформації значно переступили б розміри газетної статті.

Подаємо сумну і болючу вістку Родині, Приятелям, що 17-го жовтня 1975 року, вранці, ненадійно, відійшов у Вічність, на 75-му році життя,

наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО і ДІДУНЬО

бл. п.

СТЕПАН БАРТКО

ПАРАСТАС в неділю, 19-го жовтня 1975 р. в похоронному заведенні П. Яреми, 129 East 7th Street, New York, N.Y.

В понеділок, 20-го жовтня ц. р., по обіді, Тіло Покійного перевезуть до Катедри УПАЦеркви св. Тройці, 185 S. 5th Street, Brooklyn, N.Y. — ПАНАХИДА о год. 7-ій вечора там же.

ПОХОРОН у вівторок, 21-го жовтня 1975 р. о год. 9-ій рано в Катедрі УАПЦ, а звідси на цвинтар св. Андрея Первозванного в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:

дружина — СТЕФА
доня — ХРИСТИНА БУК з чоловіком ЮРІЄМ та дітьми: ОЛЕСЕЮ і ДЕМЯНОМ
син — БОГДАН з дружиною ОКСАНОЮ та сином РОМЧИКОМ

В пам'ять і пошану

БЛ. П.

проф. д-ра Василя Стецюка

нашого Дорогого і Незабутнього Професора гімназії СС. Василіянок у Львові,
на НТШ 100.00 дол. зложили:
Христина НАЗАРЕВИЧ-БАРАНЕЦЬКА
Надя КРЕДЕНСЕР-БІГУН
Ліда ЮЗИЧИНСЬКА-ГАНДЗІЙ
Маруся ТАНЧАК-ДИЦЬО
Таня КУПЧИНСЬКА
Ліда ПАНЬКІВ-ЛЯШЕВИЧ
Оля ЮЗИЧИНСЬКА-ОМАЛЬ
Софія ЛЕВИЦЬКА-ШЕВЧИЧАК
Надя ГЛИНЯНСЬКА-ШЕХОВИЧ
Колишні учениці гімназії СС. Василіянок у Львові.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в суботу, 18-го жовтня 1975 року, несподівано, відійшов у Вічність, на 60-му році життя,

бл. п.

Інж. ЯРОСЛАВ ПОТІЧНИЙ

ПАНАХИДА в понеділок, 20-го жовтня 1975 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Н. В. Humiston в Керґонксон, Н. Й.

ПОХОРОН у вівторок, 21-го жовтня 1975 р. о год. 1-ій по пол. з похоронного заведення до церкви Пресвятої Трійці в Керґонксон, а опісля на місцевий цвинтар.

У глибокому смутку:

дружина — ЛЮБА
донька — ХРИСТИНА
Батько, Брат і Сестри в Україні
Ближча і дальша Родина в Краю, Канаді і Америці

Т-ВО УКР. ЛІСНИКІВ і ДЕРЕВНИКІВ „ОБУЛІД"
повідомляє, що
в неділю, 26 жовтня 1975 р.
в МОНАСТИРІ СВ. ЙОСАФАТА в ГЛЕН КОВІ
о год. 7-ій рано буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА
за СВ. П. КОЛЕҐІВ, Б. ЧЛЕНІВ Т-ВА:

проф. д-ра Іваницького Бориса, інж. Лучаковського Богдана, інж. Балюту Степана, інж. Бобикевича Остапа, лісн. Біласа Теодора, інж. Вінтоняка Івана, дерев. Винника Осипа, інж. Горного Володимира, дир. Гашинського Евгена, лісн. Глодзінського Осипа, інж. Дибуляка Зиновія, лісн. Дзюбинського Матея, деревн. Іванишина Михайла, інж. Ільницького Теодора, лісн. Кузича Івана, інж. Куриловича Романа, лісн. Малковича Михайла, надлісн. Маслівця Григорія, проф. інж. Левицького Всеволода, дир. Левицького Юліяна, деревн. Петеша Ярослава, інж. Сорочка Ігоря, лісн. Стрілбицького Володимира, інж. Скочдополя Романа, д-ра інж. Шеховича Романа, інж. Шумила Лева, надлісн. Яницького Володимира, інж. Яціва Степана, лісн. Яцкова Антона.

УПРАВА ОБУЛІД-у

ПОДЯКА

Дня 2-го травня 1975 р. упокоївся в Бозі мій Найдорожчий ЧОЛОВІК

бл. п.

Михайло Озимко-Залізняк

б. ВОЯК УПА

Цією дорогою складаю найщирішу подяку о. крил. В. Білинському за відправлення похоронних обрядів, Комітетові б. Вояків УПА, Станиця Ню ЙОРК-Пассейк, Об'єднанні кол. Вояків УПА, Т-во кол. Вояків УПА в Йонкерсі, Друзям з Чікаґо і Об'єднанню кол. Вояків УПА в Канаді за вислови співчуття, за вінки і участь в Панахиді і похороні.

Дякую за прощальні зворушливі слова під час Панахиди, полковникові Юрієві Лопатинському, д-рові Мирославові Прокопові та інж. Богданові Макові.

За прощальне слово над могилою б. воякові УПА Михайлові Ковальчинові та Степанові Шереметі.

Щира подяка Іванові Дмитрикові за переведення збірки — замість квітів на могилу — на фонд „Церква в Потребі" та радіопрограму в Ню Йорку.

Рівнож дякую всім — Дорогій Родині, Приятелям і Знайомим, які взяли участь в Панахиді, похороні та всім Тим, що в якийнебудь спосіб причинилися у віддані останньої прислуги Покійному та допомогли легше перенести біль по втраті мого Найдорожчого Мужа Михайла.

Дружина — АНАСТАЗІЯ ОЗИМКО

Відділ ООЧСУ в Амстердамі відзначив своє 25-річчя

Дня 4-го жовтня ц. р. 15-ий Відділ ООЧСУ в Амстердамі Н.Й. відзначив своє 25-річчя. В залі Українського Дому зібралися члени, делегати й гості з сусідніх місцевостей. Голова Відділу, інж. М. Свідерський, відкрив бенкет, місцевий парох, о. В. Сютик, ЧСВВ, провів молитву й поблагословив трапезу. В короткому привітальному слові він підніс заслуги Відділу ООЧСУ та закликав до тісної співпраці з церковною громадою. Відтак голова передав провід бенкету п. В. К. що згадав померлих членів: В. Сірика, Є Бартошика, П. Чучмана і Р. Грицака. Повстанням з місць і хвилиною мовчанки вшановано їхню пам'ять. Потім господар бенкету представив головного промовця, делегата від Гол. Управи ООЧСУ — А. Ловинського, що виголосив привіт від ГУ ООЧСУ та промову про завдання ООЧСУ, підкреслюючи успішну працю Відділу в Амстердамі. Свою промову прелегент побудував на цитатах Т. Шевченка, „Кавказ" і В. Мороза. Секретар Відділу, О. Пащак, склав звіт з діяльности за 25 років. Заснували його на зборах 21 травня 1950 р. Першим головою був проф. В. Губка, членів — 89 Відділ, спільно з УККА й СУМА, вів успішну працю на внутрішньому й зовнішньому відтинку. Ведено українську радіопрограму від 1951-57 рр., створено український відділ у міській бібліотеці (понад 100 українських книжок), засновано хор, театральний гурток і спортову дружину. Другим головою Відділу був сл. п. Є. Бартошик, третім — сл. п. В. Сірик, далі В. К., а від 1960 року інж. М. Свідерський. Існує Об'єднання Жінок ОЧСУ під проводом Стефанії Наугольник. Спільно з усіми нашими організаціями Відділ побудував Український Дім з просторою залею, за 25 років Відділ зібрав і призначив на різні національні цілі понад 22,000 дол., з того на: Визвольний Фонд — 10.750 дол., писанку для ГУ ООЧСУ — 2.540 дол., членські внески — 1.832 дол., пресфонд „Вісника" й літературу — 1.570 дол., передплату АБН і збірки — 1.511 дол., збірки на УПА — 1.280 дол., фонд „Церква в потребі" — 829 дол., УНФ — УККА — 723 дол., бібліотека (книжки й оправа) — 437 дол., на українську радіопрограму 246 дол., на Фонд Оборони України 500 дол. та ін. Відбулося 187 зборів і ширших сходин, 50 засідань управи, 27 політ. імпрез. Відділ разом з ОЖ, УККА й СУМА улаштовував щороку нац. свята й роковини: Листопадові, Січневі, Шевченкові, Героїв, УПА, Ст. Бандери, ген. Т. Чупринки, брав участь у демонстраціях в обороні В. Мороза, вислав делегацію на посвячення пам'ятника Д. Донцова, на здвиг на Сумівську Оселю, до Ню Йорку й Вашінґтону. Відділ ОЖ брав активну участь у всіх імпрезах і поїздках Відділу.

Усні привіти склали: п. Мигдаль від ООЧСУ і СУМА і Оля Павлів від ОЖ в Сиракюзах, П. Чаве від ООЧСУ і СУМА з Рочестеру, мгр О. Ліщинський від ООЧСУ й СУМА з Ютики, Д. Кушнір — голова Окр. Ради СУА півд. округи нюйоркського стейту, О. Макаровський від УГКлюбу в А., В. Перець голова Церковного комітету, І. Дурбак від Об'єднання українських ветеранів Олбанської округи та Відділу Т-ва за патріярхальний устрій УКЦ у Трой, та ін. Письмові привіти прислали: проф. Б. Губка, Відділи ООЧСУ в Йонкерсі, Боффало. Прибули делегати Відділів УККА і СУА у Вотервліті й Коговсі, делегати УНС-сен. В. Труфин, делегати „Провидіння", УНП, від Сестрицтва п. П. Варшона. Вкінці голова Відділу, інж. М. Свідерський, подякував усім, о. В. Сютик, ЧСВВ, провів молитву. Піснею „Не пора" закінчено бенкет.

Потім відбулася забава з танцями при звуках місцевої оркестри „Континентал" під керівництвом В. Кривулича, мол.

І. Д.

ПРО ЧОРНУ КАВУ І БІЛУ КОРОЛЕВУ

(Замість малого фейлетону)

В началі бі чорна кава...

А історично було так: у неділю, 7-го вересня цього року, в мене були гості. Товариство „їло, пило, ще й хороше походило", а, як усе скінчилося, я ствердив, що — через якийсь недогляд — я випив три філіжанки справжньої чорної кави, а не дозволеної мені безкофеїнної „Санки"... Я знав, що тієї ночи перед „третіми півнями" сну для мене не буде, а тому, як гості „відбули", я взяв ковдру й подушку, пішов поверхом нижче, до вітальні, (щоб жінці сну не перебивати), і розтаборився перед телевізором...

На каналі ч. 3 я прослухав вісті, оглянув спектакль Джона Карсона, а, як, десь коло першої години, крутьнув на канал 5 — я в дусі благословив помилку з чорною кавою... На тому каналі з Бостону надавали контест краси, іменно той самий, на якому виступає наша Анна-Ліза Ільченко, з передмістя Великого Клівленду, Мідлбург Гайтс, про яку, за „Клівленд Прес", звітувала „Свобода", з 29 серпня ц.р.

Що й казати, читачі, ба й редакції газет мають труднощі з усіма тими контестами й королевами: в суботу, тобто, день раніше, в Атлантик Сити вибирали „міс Америка" — і тут також „міс Америка" ... Американці, як і українці, люблять подвоювати справи. Різниця тільки в тому, що ми подвоюємо такі справи, як релігійний обряд, календар, еміграційний уряд, наукові централі, ба, навіть організацію упістів а вони, американці, в подвоюванні обмежуються до легко - каліброваних справ, як спортові ліги, конкурси краси тощо...

Якщо мої слова мають вияснити, а не ще більше затемнити справу, то скажу, що в Атлантик Ситі вибирали „звичайну", старого стилю „міс Америку,", а в Бостоні — нового стилю „міс Америку", з додатком „УСА, Світ". На світлині в „Свободі", з 29-го серпня Анна-Ліза Ільченко, здобувши раніше звання „міс Клівленд — УСА, Світ", була свіжокоронована на міс Огайо", з цим додатком „УСА Світ". Тепер у Бостоні 50 красуть з поодиноких стейтів змагалися за титул „Міс Америка — Світ"...

Але вертаймося до імпрези. „,Виводять тих місів ... Красуня в красуню, ідеальні виміри тіла, гарні личка. А то ще показують кандидаток у різних строях — від „максі" й до „міні" — словом, тут і без чорної кави до „третіх півнів" не заснеш... Є тут цього квіту до вибору, ба, навіть до кольору (міс Аляска, Гаваї й Алябама темніше — чи пак, зовсім темношкірі). Коли ж заповідає, блискучий актор і пісенькар, раптом загубив ельоквентність і, заповівши „міс Огайо — Анналіза"... почав плутатися „...Ільше", Ільче... — ...ченко" — на сцену вийшла постать, що примусила нашого сідоглавого брата вигукнути: — Ось де краса — муха не сяде! ... Проти неї жадна не встоїть! ...

І справді таки, українка під кожним поглядом перевищувала своїх суперниць: дівоча, майже дитяча м'якість ліній і форм її тіла корисно контрастує на тлі спортової мускулятури в інших. Анна-Ліза не зиркає кокетливо в сторону оціночної комісії, не розсипає широких реклямових усмішок — її, затягнений серпанком мрійливости, туги, чи може ... болю з приводу цих конкурсових „тортур", погляд надає їй чарівної жіночої маєстатичности.

...Майстер церемонії заповідає вхід короля американського гумору — актора Баба Говпа, який появляється серед торнадних брав і від першого кроку починає свої жартівливі інтерв'ю з контестантками... Шукаємо очима Анни-Лізи — але її нема в цей важливий мент... Завелика скромність, чи якась інша причина? ... Якщо перше, то пишім „пропало" — несміливим тут і краса не допоможе.

Мої побоювання зростають, як кандидатки проходять „пробу інтелігенції і сміливости виступу". Кожна з них витягає жеребом своє питання, з трьома можливостями відповіді й обов'язковим її обгрунтуванням... Не сумніваємося в інтелігенції українки — тільки та скромність і несміливість у неї!?...

На щастя, побоювання не справджуються. Коли їй прочитано питання: „які й чому меблі волієте: античні, теперішні, чи модерні?" — запитана (видно, попереджена про сміливість виступу) майже акторським рухом голови відкинула скромність і виразним сміливим голосом дала плавну відповідь, заявляючись за модерними меблями.

... А потім почався „рахунок, що збігає вниз". До другої дії контесту з п'ятидесяти кандидаток стає вже тільки сімнадцять — решту конкурсове жюрі „відвіяло". Шукаємо за Анною-Лізою — є! ... Входить як шоста, чи сьома на залю.

Коли куртина підноситься до третьої дії, змагунок уже тільки сім... Всі вони вже переможці — питання тільки в тому, котрі шість із них принцеси, а котра королева краси в Америці...

Церемонійний майстер бере від суддів аркуші з присудами. Коли викликав першу, в котрогось східнього стейту (Ню Гемпшир, чи Конектикат) — на залі счинилася така буря брав і вигуків, що наш брат, порахувавши її за королеву, з пересердя виключив телевізор і, промимривши за байкарем: „Немає правдоньки, і де її шукати?" — збирався вже відійти,... як невідомий внутрішній голос велів мені перевірити, чи не помиляюсь я ...

Очевидно, я помилявся... То було викликування (рахунком униз) принцес конкурсу; перша дістала звання принцеси ч. 6, друга — ч. 5 і т.д.

Коли дійшло до принцеси ч. 2, я знову попав у „святе обурення", мовляв, чому хоч однією з принцес не вийшла українка. Щойно, як заповідач вигукнув (цим разом уже без заікнення): „Анна-Ліза Ільченко, Огайо — міс Америка, УСА, Ворлд!" — я з'ясував собі, хо тієї ночі я двічі пошився в дурні.

А королева? З хвилиною відчитання присуду й коронації вона, її краса на деякий час перестали існувати. Було тільки ніжне дівоче тіло, що здригалося від судорожних „ридань у щасті" і сльози, сльози, сльози. „Заповідач співав їй щось у роді „Вітай, міс УСА" — але вона ледве чи розібрала слова пісні, ледве чи чула невгавні овації публіки. Вкінці успокоїв її аж Баб Говп — назвище, яке перекладається як Надія, — який втративши надію затамувати сльози хусточкою, склав на чолі юної королеви батьківський поцілунок. І це допомогло.

... На другий день я хотів сісти й написати про те, що я побачив до „Свободи", проте мене скортіло пождати на „Клівленд Прес", щоб узнати деталі й назвища дійових осіб імпрези. Названа газета прийшла, але ... про конкурс не було нічого. І на другий день не було. І на третій. Тоді я запитав редакцію „Прес" про причину — редактор сказав, що поладнає справу. І ... дотепер поладнує. А потім я попав у вир невідкладних обов'язків ... Проте я не тратив надії, мовляв, може хтось інший з українців напише (не єдиний же я того вечора чорну каву пив...) та все марно і пусто...

Залишаючи на боці справу мовчанки американської преси (невже „енко" в назвищі переможної української красуні спричинило цю мовчанку. ...), я таки хотів представити американським українцям „милостиво нам пануючу 17-річну королеву Анну-Лізу І (Першу)" — а водночас поґратулювати членам жюрі. Вибираючи разом із красою, скромність і жіночу достойність, вони — в Рік Жінки — підкреслили ті козирі, які можуть уздоровити родинне і суспільне життя в цій країні, а там і в цілому світі.

О. Гайський

Вшановано пам'ять проф. Б. М. Лисянського

У 83-тю річницю народження (22-го вересня 1892 року) і 23-тю річницю смерти (7-го вересня 1952 р.) заходами хрещениці покійного проф. Б.М. Лисянського, Лариси Діяк з роду Мельниченко та з активною допомогою проф. Петра А. Плевако в Парижі, в цьому році поставлено, а 7-го червня посвятив пам'ятник протоієр. о. Омельченко. Пам'ятник цей, на могилі проф. Лисянського новий з доброго граніту, з надмогильною плитою замість вивітреного і дощами напівзнищеного, цементового, що на ньому й написів не можна було відчитати.

Вертаючись з України як туристка, Лариса Діяк зупинилася в Парижі, щоб відвідати могилу свого хресного батька та помолитися за його благородну душу. Це було в серпні 1973 року. Старий цементовий пам'ятник жалюгідно виглядав і справив сумне враження на Ларису і вона в душі своїй понесла з чужого цвинтаря приречення: вжити всіх можливих заходів, щоб побудувати кращий, а головне, довшетриваліший, з доброго ґраніту пам'ятник. Для Лариси Діяк це була непосильна проблема, бо не було в неї заощаджень, а до того ще й — четверо дітей шкільного віку, а два з них у коледжі. Після прибуття до Бостону, разом із своєю сестрою Анною Ранюк кореспонденційним способом, Лариса зорганізувала грошову збірку на цю ціль серед приятелів і друзів проф. Лисянського, а особливо серед його улюбимих учнів Геттінґенської таборової гімназії, якої покійний був одним із ініціяторів-засновників і професором. Збірка увінчалася бажаним успіхом і зібрано 1,115 дол.

Борис М. Лисянський народився 22-го вересня 1892 року в Мезинівці на Чернівщині. У 1910 році закінчив гімназію в Новгороді - Сіверському, а в році 1916 Математичний Відділ Фізико - Математичного Факультету в університеті св. Володимира в Києві.

Як учасник Визвольної Боротьби разом з Армією УНР, яка відступила на Захід опинився в Чехо-Словаччині. У 1922 році, коли започаткувала своє існування УГА, — Українська Господарча Академія в Празі, проф. Лисянський став викладачем технічної фізики.

У 1923 році габілітувався на доцента і обняв керування катедрою Технічної фізики. Він був одним з перших, який тоді написав і видав конечні для студентів підручники: солідно опрацьований ілюстрований 5-ти томовий „Курс лекцій з фізики", „Елементи термодинаміки" і два томи „Основи електротехніки". Одночасно науково працюючи, містив оригінальні розвідки з електро - радіотехніки в „Наукових Записках УГАкадемії", брав участь у наукових з'їздах, де робив доповіді на науково - технічні теми. Співпрацював у видаваній у Львові Українській Загальній Енциклопедії, в органі Союзу Українських Інженерів на еміґрації — „Український Інженер" та в інших.

1936 року його обрано на звичайного професора тієї вищої школи. Після перетворення УГАкадемії на УТГІ, Б.М. Лисянський продовжував активно працювати як професор та написав і видав: 1) „Вступ до практикума з фізики", 2) „Технічна фізика" том 1, і 3) „Основи радіотехніки".

Того ж часу працює над конструкцією освітлюваних систем. Одну з його конструкцій закупила в 1939 році одна фірма, проте війна перешкодила виробництву. Під час війни пропав і рукопис великої праці проф. Б. Лисянського — „Фізичні підвалини освітлювальної техніки".

Як політичний еміґрант Б. М. Лисянський цікавився і іншими поважними справами. Був головою Управи Видавничого Т-ва при УГА, викладачем на Матуральних Курсах при УГА, як також викладачем фізики в Українській Реальній гімназії при Українському Педагогічному Інституті в Празі тощо. Також був діяльним журналістом, членом СУЖА. Його щире і палке серце було повне туги і любови до втраченої Батьківщини, знаходило розраду у поетичній творчості. Вірші його видані окремою збіркою „Про Патрія", часто друкувалися на сторінках нашої преси. Все ж основою його життя була наукова праця в галузі фізики, фізикоматематичних наук. П'ятитомова велика праця „Основний Курс Загальної і Технічної фізики" не має і до цього часу видавця через передчасну смерть тоді вже хворого на серце св.п. Бориса Миколаєвича проф. Лисянського, в особі якого Україна втратила завчасно ще одного вченого науковця.

Небіжчик був споріднений з відомим мореплавцем-відкривачем островів Лисянським, іменем якого названий острів знаходиться в архіпелазі Гавайських островів під адміністрованням З'єднаних Стейтів Північної Америки.

Дмитро Николенко і Олекса Мельниченко

Філядельфійські інженери відбули осінній пікнік у Лігайтоні

Пікнік Філядельфійських Інженерів 14-го вересня 1975 року, на Оселі Ім. Олега Ольжича у Лігайтоні був дуже приємною товариською імпрезою, якою, новообрана Управа ТУІА, під головуванням д-ра О. Білика, започаткувала свою діяльність.

До успішности імпрези, причинилось і те, що переводили її інженери на спілку з пластунками, а докладніше сказавши, при співдії Куреня УПС „Чортополохи" з Філядельфії, які під командою курінної, — Г. Прасіцької, допомогли витворити милу, товариську атмосферу, в цей гарний осінній день.

Учасники пікніку, не залишились і без духової опіки, бо була це неділя Чесного Хреста, і о год. 11-ій перед полуднем відправив о. проф. Є. Дашо св. Літургію в наміренні усіх учасників пікніку.

Щоправда, то не усім учасникам пощастило прибути перед полуднем, вони приїхали у післяполудневих годинах та доповнювали пікнікову громаду, яка досить велика, бо нараховувала біля 150 осіб. Були там не лише інженери з родинами та „Чортополохи". Як і у попередніх роках, нам мило було вітати, і цим разом на пікніку, українських лікарів з родинами, а зокрема голову Т-ва Українських Лікарів, д-ра В. Яримовича з родиною; проф. д-ра Р. Максимовича, голову Філядельфійського НТШ, який прибув з родиною; проф. д-ра О. Біланюка, голову місцевого УВАН з родиною. Серед нас були представники мистецького світу, а між ними відома нам усім українська скрипаль, О. Сімович, та голова Співочого Т-ва „Кобзар", Омелян Татунчак з родиною.

Погода нам дописала, хоча декому було холоднаво. Не дивно, бо цьогорічна осінь, дещо холодніша, чим минулі. Стало тепліше, коли організатори пікніку розклали великий вогонь та почалось традиційне печення бараболь. Чарівні пані, „Чортополошки", а між ними доволі багато пань, дружин наших інженерів, частували усіх смачною бараболею з приставкою, а інж. Мирон Білас, імпрезовий референт наглядав над усім, щоб часами хтось не був покривджений, чи забутий.

Усі почувалися дуже добре в гурті приятелів і знайомих, на клаптику українськоі Лігайтонської землі, серед чудової осінньої підгірської природи, на просторих левадах Оселі ім. Ольжича. Нам було дуже мило, коли серед пікнікуючої сім'ї, з'явилося чимало милих, нам добре знаних гостей, які прибули із Українського Лігайтонсько - „Чортополоша" Олімпіяда! Були перегони в мішку, стометрівки „з яєчком у ложці". Ми мали змогу приглядатися відбиванковим і тенісовим змаганням, а між змагунами бачити старших і молодших, батьків і дітей, які з великим зацікавленням змагались за чашу! Пізно ввечері доводилось - сім прощатись і покидати Український Лігайтон. Прощались ми теж зі зарядом Оселі і на руки керівника Оселі інж. І. Харамбури, склали окрему подяку за українську гостинність, яка теж причинилась до гарно зорганізованої Осінньої Зустрічі, яку спонзорувало Товариство Українських Інженерів Америки, Відділу у Філядельфії, під головуванням д-ра О. Білика.

Інж. Евстахій Филипович

ТАРЗАН, Ч. 7381. Тарзан постачає харчі

„З листа Джейн я багато довідався про ту групу людей." Я повернув його, але раніше написав на нім: «Я є Тарзан, володар мавп»!"

„Тому, що вони потребували м'яса, але не вміли роздобути його, я регулярно залишав дарунок біля їхніх дверей..."

„Самозрозуміло, що часами я переборщував мої старання допомогти їм... Одного разу я залишив їм лева!"